

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV. Váci-utca 11.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . . . 8 frt
Félévre . . . . . 4 „
Negyedévre . . . . . 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tanítók közgyűlése.

E héten tartja meg az izraelita tanítók országos egyesülete rendes évi közgyűlését. Hazánk minden tájáról sereglenek össze a nép oktatói, hogy mintegy számot adjanak évi működésükről, a lefolyt-évben tett tapasztalataikról.

Kiváló fontosságot kell tulajdonitanunk az értekezletnek, már azért is, mert ugy szólván az egyedüli forum, melyen tanítóink, mint tanítók nyilatkoznak, egészséges, életre való eszméket megpendítenek és megállapítani iparkodnak annak útját, módját, mivel a terveket keresztül vihetnék.

Paedagogiai folyóiratainkban néhány név uralkodik; büszkék lehetünk e néhány névre, de kívánatos volna, hogy minden tanító vegyen részt a neveléstani lapokban mutatkozó haladási törekvésekben, írja meg tapasztalatait, melyek minden esetre csak használhatnak a paedagógiának.

Különösen a vidéki tanítók neveivel találkozunk ritkán önnálló cikk alatt és vehettük észre, hogy ha irnak is a vidéki izraelita tanítók inkább helyi politikával, általánosságban nyilatkoznak, mintsem hogy izraelita községek tagjai és tanítókként.

Pedig, ha tekintetbe vesszük mostani viszonyainkat és ezek alapján a közel jövőbe pillantunk, épenséggel nem látszik feleslegesnek, hogy az izraelita tanítók, mint ilyenek és, mint községük előkelő tagjai nyilatkozzanak minél gyakrabban jelét adják működésüknek — az iskolán kívül is, közöljék tapasztalataikat ne csak a nevelészet, de a községi élet terénis.

A tanító ne legyen egyszerűen, fizetett egyén, ki a gyermekek szájába rágja az ábéczt, hanem legyen a rabbival együtt atyja és őrzője a községnek.

Ehelyet azonban mit kell tapasztalnunk rabbi és tanító ritka eset, hogy jó egyetértésben állnak, mindegyikük kiváltságokat szeretne magának biztosítani, és ha a rabbi a tanító felett kíván uralkodni, ez mindenki szavára hallgat inkább mint a rabbiéra; nagyon gyakran felejtik el községük javát és egymás

elleni czivakodással vesztegetik képességüket és erejüket.

Irtak e bajról már eleget, kerestek is gyógyszer; nem akarjuk újra feleleveníteni a dolgot, de ismételjük azon ohajunkat a tanító törekedjék arra, hogy számot tevő tagja legyen hitközségének, nem kevésbé mint a rabbi, kinek legjobb barátjává, legnélkülözhetlenebb társává kellene hogy legyen.

A zsidók mindenkor nagyobb gondot fordítottak iskoláikra, mint bármi község, féltékenyen ellenőrzi tanítóját, vigyázz rá, hogy mily kezekbe adja gyermekeit. Nem ritkán tulsáig megy ez a figyelem és sok tanító nem tud hová lenni a sok kérelemtől, kíváncsól, vagy épen parancstól, melyet egyik-másik iskolaszéki tag szabna eléje és főleg, hol nem a község, hanem csak néhány gazdag tagja tartja fenn az iskolát, nehéz dolga van gyakran a tanítónak.

Pedig rajta mulik, hogy szinte ő intézze a község sorsát, hogy ő legyen az indítványozó, hogy helyes tapintatossággal eljárván a község az ő szavait lesse és tőle kérjen tanácsot.

Nem volna-e szükséges, hogy minél gyakrabban érintkezzenek tanítóink? Nem volna-e kívánatos, hogy ne csak évente egyszeri összejövetelükben nyilatkozzanak, hanem, hogy egész éven át a nekik rendelkezésre álló közegekben nyilatkozzanak?

Nem kellene akkor tapasztalnunk, hogy a községekben nem a művelt tanító, hanem épen a község gyakran tanulatlan egyszerű tagjai terjesztik elé a leghasznosabb dolgokat, hogy az iparos, ki a hét hat napján munkálkodik, a kereskedő, kinek szintén üzletével kell gondolnia első sorban, ők lépnek fel életre való indítványokkal, ők szervezik a község szellemi életét. A tanító nem mer, nem akar, vagy talán nem tud érvényt szerezni saját eszmeinek.

Sok visszás állapotot látunk községeinkben, melyeken épen a tanítók segíthetnének, de, ha egyik, ki figyelmesebb segít a hibán, a másik tanító, kinek községében szintén megvana, baj nem visz róla tudomást.

Lapunk mai száma 8 oldalra terjed.

Ily baj, mely különösen az utolsó években kezd elharapozni, a zsidó családok előszeretete a nem zsidó nevelők, bonnók iránt; nem akarjuk hinni, hogy nem az előszeretet a fő itt — hanem a zsidó tanítónők iránti ellenszenv.

A közgyűlésen bizonyára sok hasznos dolgot fognak szóba hozni és reméljük a legkirívóbb bajokról nem fognak megfeledkezni,

Végül még valamire akarjuk felhívni a tanító gyűlés figyelmét.

Öt éven át küzdünk felekezetünkért, a községéért, nem resteltük sohasem kimondani a valót, lelepeztük ellenségeink áskálódásait, nyílt teret engedünk minden jogos panasznak, minden helyes indítványnak, életre való eszmének, és mégis azt kell tapasztalnunk, hogy míg magánosok elismerésre méltó buzgalmat fejtenek ki lapunk támogatása körül a hílközségek nem méltatják kellőleg az Egyenlőség hivatását.

A tanítóknak kell, hogy oda hassanak, hogy ne hiányozzék községükben a zsidóság egyedüli magyar közlönye. Ismételjük hogy lapunk szerkesztőjének anyagi függetlensége elég garancia arra, hogy e felszólalásunkat nem önzésből, hanem tiszta meggyőződésünkből eredőnek tekintendik, mert kell összekötő kapocs a községek közt, mely kapocs más nem lehet — mint közlöny.

Büszkék vagyunk rá, hogy megálltuk a sarat; mi megálltunk és küzdünk tovább is felekezetünk érdekében

A tanítók, kik a közgyűlésre lejöttek be fogják ismerni, hogy teljesítjük kötelességünket, fogják tudni, hogy szorulnak közlönyre, melyben nyilatkozhatnak mint izraelita tanítók és községi tagok, kötelességüknek fogják tartani felkarolni a közlönyt, mely csak az a felekezet érdekeit viseli szíven, és oda fognak hatni, hogy az Egyenlőség minden tekintetben megfelelhessen hivatásának, mely nem lehet egyéb, mint a zsidó felekezet virágzása és kulturális haladása.

K. Gy.

A biblia.

Megjegyzi Goethe egy alkalommal, hogy a szentírás már csak azért is érdemi meg a legnagyobb tiszteletet, mert olyannyi századon át számtalan nemzedékre hatható befolyást gyakorolt. Uj terményeknek hatályát hiszen előbb meg kell vizsgálnunk és akkor is kérdés tárgya marad, melyik és mennyi éli túl megjelenésük napját.

Az irodalmak a hullámzó világtengerhez hasonlítanak, midőn egymásra torlódnak a habzó vizek, míg a szentírás könyvei megrendíthetetlen sziklákként tűnnek ki, lellentálnak minden viharak és ködnek, az első napsugárral teljes nagyságában jelenik meg az ember nemzedéki fejlődése különböző alakulása szilárd alapja.

Mit az ókor hajótöréséből megmentettek, ami az ember művelődésére jótékony benyomással volt, hogy volna

összehasonlítható a biblia elterjedésével, a mint felülállott a nagy néptömkelegeken, nézeteit bevészte a nemzetek szívébe, az irodalmakon uralkodott és a társadalmi rend alakulását befolyásolta.

Minden új nemzedékkel újra kezdi e hatását és az emberöltő sirján vigaszt rseményt terjeszt. Mily sok nagy bölcsész és költőzekisérleték kimutatni a befolyást, melyet rájuk a biblia gyakorolt. De, ha idézik is a volt helyet nyilatkozatot, költeménysorokat, melyek szavait, vagy eszméit a bibliából merítették, sokkal mélyebben rejlik és sokkal titokzatosabb az, mint gondolataik csendes műhelyében öntudatlanul veték a szent írásból, mit feldolgozva újra szülték.

A jelenkor szabadongondolkozói csak rázzák fejüket, sőt nevezik károsnak e befolyást, azért, mit elvesznek az embertől, értéktelen köveket nyujtanak csak és nem fog tartani sokáig, hogy a jobb szellemek áthatnak a ködön, melyek azok, kik vakított szemekre számítanak, napfénynek mutatnak; szonyazva tan és vigasz után az élet valódi forrásai után tekintenek és megpillantják ismét az ösidőktől fogva folyókat, melyeket a biblia nyújt, s melyet nyujtott az emberiségnek eddigi fejlődése menetén keresztül.

Bizonyára az oly alap áldása, melyen mindig újra építhetui, épen a zsidó törzs történetében érvényesült és különösen oly időkben, melyekben lazult a vallási és nemzetiségi kötelék. A thora törvényei bölcsesége, a próphetáktól szent hévvel hirdetett istenismeret és erkölcsi tisztaság, a zsoltárokból küzdőknek és szenvedőknek fakadó erősítés és vigasztalás, a hagiographok terjesztette életbölcsesség és komolyság mindenkor vonzották a gondolkodó és érző embert, eltérítették a tévelygések útjára és szelleme izmait a továbbépítésre azélezték. Mindennekfelett azonban a szentírás azon része, mely a többinek, mintegy alapja, a thora az, mely e hatalmat gyakorolja. Ő erősítette a prófétákat annyira, hogy pogányság és az erkölcsök elfajulása ellen győzedelmes küzdelmet folytathattak.

Menasse és Amon, a bálványimádó, zsarnok királyok uralma alatt egész Judán át terjedt el a vallási és erkölcsi tévhit; nemcsak az ország volt mindenütt bálványokoltáiraival elárasztva, nemcsak a magaslatokon, a városokban, de magukban a templom csarnokaiban is emelkedtek és imádtak pogány isteneket: Jeruzsalem közelében Molochnak emberáldozatokat hoztak. Midőn azonban a nagyon ifjan trónra jutott Josia hajlamot és kedvet mutatott az egy Isten imádására és ezt a templom helyreállításával bizonyította, Hilkio főpap bemutatatta neki Mozes hagyományát, melynek ismerete az irányadó körökből elveszett.

A király elolvasta, mély bánatában én megütközésében elhasítottá ruháit, egybehívatta a népet, előadta neki Mozes tanait és reá megeskedte mire teljes fordulat állt be. Minden pogány templom, oltár és berek eltűnt, Mozes hitét ismét helyreállították és hosszú idő után újra megünnepezték pessach napját.

Midőn Ezza és Nelemia újra akarták felepíteni a vallást és a nemzetet, a népnek a thorát adták elő, elfogadtatták és a zsidó törzs éltető elemévé tették. Hogy ezentul

az erősen fejlődő hagyományos magyarázás lépésről lépésre a thora alapján haladt és hogy többi közt a thora szombati felolvasása szilárd szabályvá lett és az ina tisztelet helyreállítására nyújtott alkalmat bővebb fejtegetésre itt nem szorul.

Midőn Egyiptom zsidóira behatott a hellenizmus és tőlük távol tartotta a hagyományos fejlődést, sőt a héber nyelv ismeretét is kiszorította, benső szükség mégis rákényszerített először a thora, azután a többi könyv és irat fordítására, és mind az, mi költőit és prosait, az alexandriai zsidó irodalomból birunk, elsősorban Philó részéről, azon uralmat bizonyítja, melyet a thora gyakorolt, melyet alapnak és lényeges elemnek tekintettek és mely a hitben valló szilárdságok kölcsönzött. Nem kevésbé látjuk, hogy aramäus és arab nyelvre is fordították a thorát, mire a népre hiányos héber ismeretei késztek.

Az arab — spanyol korszak nem csekély nehézségeket okozott a zsidóknak. Egyrészt a viszonyok mindinkább nyomasztóbbakká lettek. Kereszténység és Jslam gyako oltak kényszert, hogy számos zsidó áttérését eredményezzék. Másrészt a tudomány esábitott eltérésre és a nemzsidó világ vonzóerejével megnyerte a zsidó köröket, melyek fényűzésfitogtatási vágnak és nagyratörésnek nyitották meg kapukat és elidegenültek a zsidó életszabályoktól — Panaszkodó költemények és tördénelmi jegyzetek tanusítják, hogy mily veszélyek fenyegették akkoriban a zsidóságot. De itt is fellépett a helyessznellem ezen bajok ellenében és számos kitűnő kommentár, különösen a thorához, a korszak frívól vonása ellen bizonyít, megkülönbözteli a thorához való ragaszkodást, a nép könnyelmű és komoly részét.

Százczrek engedtek az erőszaknak és magadták magukat a keresztény egyháznak; százczrek azonban az atyákzászlaja, a thora alá sorakoztak és mentek a halál elébe, vagy költöztek a távolba. Nem voltak kevesen, kik az ösök tanai utáni vágnak ellenállni nem bizva, oda adták birtokaikat; a legkülönböző veszedelmeket eltűrték, hogy szabad ország határát érhessék el, hol zavartalanul fordultak a zsidóság felé és kutahatták szabadon a thorát.

Az újabb művelődési mozgalom megindultával, Mendelso n idejében a thora fordita a volt az, melylyel az új műveltség a zsidó tömegbe bevonult. A reform mozgalmak kezdetével esik egybe a bibliának öt német fordítása, a francia fordítás, melyet az angol és olasz követett. Minél inkább követelt a vallási szükséglet érzete, a gondolkodás és érzés szilárd meggyőződést, biztos alapot, annálbensőbben csatlakoztak ismét a szentíráshoz és pedig korunk sokoldalú szellem szerint minden részéhez, egyszersmind magából a korából levonva az általános elvethet, melyeket törvényei tartalmaznak. A nagy tömeg tanulásban ellagyta a talmudtudomány útját és annál inkább szorittatik ismét kézhözofogni a szent írást és belőle a vallási élet ifjadását nyerni. Ez legyen főfeladatunk, hogy részint újra bilineseljük le a hívők hün maradt részét, részint pedig, hogy visszavesszük az eltérőket.

Bizonyára nem kell kételkednünk abban, hogy korunk szétforgácsoló elemei Közepett és ellenében is, a szentírás régi hatalma szintén fog érvényesülni.

Az ember és kiválóan az izraelite természetében fekszik, hogy vallás erkölcsi tekintetében bizonyos alapvetőt kíván, mire biztosan támaszkodhassék és állhasson a papok röpke véleményeivel szemben. Az ideig óráig másként mutatkozik is, ezen, gyakran öntudatlanul működő szükséglet, mégis utat tör magának, sőt annál hamarább, minél különbözőbb módon és minél kuszáltabban nyomulnak, felénk a legfurcsább nézetek.

Csakhamar mutatkozik az ellenállás, mely védelmet és fegyvert keresve, talál a szentírásban, mely ösrégi hatalmát, legyőzhetetlen vonzóerejét újból érvényesíti.

Szép példa.

A következő sorokat az izr. t. Értesítő legutóbbi számából vesszük, hogy a benne elmondottakat mint követésre méltó példát állítsuk t. olvasóink nagyobb köre elé. A cikk így szól:

A zsidó tanító munkássága, mint ama örökön világító lámpa, hét irányban nyilvánul: a haza iránt, a hitközség iránt, családja iránt, a társadalom iránt, kartársai iránt, önmaga és a jövő iránt. — Ily fáradságos munka togyasztja az élet erejét, miként a folytonos égés a lámpa olaját. A tiszta szent olaj pénzbe kerül. Hitközségek! segítsétek szegény tanítóitokat, hogy ide jöhessenek a fővárosba, hol az általunk rendezett közgyűlésen új életerőt merithetnek; testit,lelkit, erkölcsit! Hitközségek! a világosság, melyet iskolátok terjeszt, a ti arczotokat mutatja dícsfényben, ne vonjatok meg egy kis segélyt tanítóitoktól. Nektek, miként más felekezeteknek — nem kell félnetek, hogy tanítóitok itt a fővárosban szabadelvű nézetekkel terhelhetnek — a zsidó mindig szabadelvű volt, mert szabadelvű az ő szent vallása is. Ne vegyétek rosz néven, ha megmutatjuk a t. hitközségeknek, milyen a a M'noráh műve; ilyen, mint a hogy alább az esztergomi hitközségről közlünk; mire nézve t. munkatársunknak Csajági igazgató úrnak engedjük át a szót:

„Magunk közt vagyunk, nyíltan beszélhetek. Kik azzal rágalmazzák a zsidó tanítót, hogy jeles tulajdonait fitogtatni szereti, azok szemé elé nem kerülnek e sorok s ha az esztergomi izr. hitk. egyik-másik tagja tán elolvassa e sorokat, vigasztalja azon öntudat, hogy vendégszeretetöket, a zsidóügy iránti érdeklődésüket csak azért hozom nyilvánosságra, hogy hangosan manifesztálhassam: igen is van hitsorsosainkban felekezeti közérzés, csak nyujtassék alkalom annak nyilvánítására.

* * *
Tanulónak alig szerez más nagyobb örömet mint az utazás. Szükséges e tehát kifejtennem, hogy a zárt intézet kis lakója mennyire igényli e kitűnő szórakoztatási eszközt, szükséges-e elmondanom, hogy az intézeti étellel szükségkép járó egyhanguságát mennyire élénkíti a kirándulás; — szellemi tehetségei s kedélyhangulata mennyit nyernek e változatosság által. Megadni a növendéknek azt, mi sajátos helyzeténél fogva csekélyebb mértékben élvezhet hasonkorú társainál, kell, hogy komolyan foglalkoztassa a zárt intézet vezetőjét.

A pesti izr. hitk. fiárvaházának nagylelkű s jótékony-ságáról s buzgalmáról a legszélesebb körökben ismert elnöke Deutsch Jakab az imént kifejtett eszméknek már régóta szószólója; magán körben — az intézet vagyónának

megterhelése nélkül szépecske összeget gyűjtött, hogy az intézet növendékeivel, melynek vezetője csekélységem, — a beálló szünidővel kirándulást szervezzek.

Leginkább a fővároshoz való közelsége érlelte meg bennem azt, hogy növendékeim $\frac{1}{3}$ -ával Esztergom városát választaszam a kirándulás helyéül.

Bizottságunk nevében tehát oly tartalmu levelet intéztem az esztergomi izr. hitközs. előljáróságához, engednék még növendékeimnek, hogy egy éjszakát az üresen álló iskolateremben tölthessenek. Úgy gondoltam, vittetek oda pár zsupszalmát, megjárja ez így is, hisz közkatonák vagyunk. Három nap mulva jött meg a válasz a község nagyérdemű elnökétől, hogy az iskolatermet számunkra oda nem adhatják; hanem (ne ijedjen meg kedves olvasó) tudatják velünk, hogy a képviselőtestület egyhangú határozata folytán annak vendégül tekintsük magunkat, szállásról s ételmezésről szintén az fog gondoskodni.

Természetes, hogy a meghívást kész örömmel fogadtuk. Julius 5-én indult utra a 30 növendékből álló vidor kis csapat s pár órai kellemes utazás után célhoz értünk. Szép számú közönség gyűlt a hajóállomáshoz. Élén dr. Áldori Mór, iskolaszéki elnök dr. Szenttamási Béla, községi pénztárnok, Bruckner Adolf, ellenőr és Blau N. bizottsági tagokkal, (Stern Márk elnök elodázhatlan városi ügyek miatt nem lehetett jelen a megérkezésnél).

Nem volt dikciózás, nem volt feltűnést keltő mozzanat egy sem a megérkezésnél; néma, de annál őszintébb kézzorítással jelezték azt, hogy szívesen, nagyon szívesen látott vendégek vagyunk. Végtelen örültem az illetén fogadtatásnak, mely az intéző körök finom tapintatáról tanuskodott.

Blumschein és Geiger kartársak vezetése mellett az iskola udvarára mentünk, hol szállásadóink tárt karokkal várva, ellopkodták mellőlünk növendékeinket s csak azon véve észre magam, hogy a hitközség legkiválóbb tagjai ostromot intéztek ellenem, hogy adjak még gyereket nekik, mert —

„Jövő évben“, mondám tréfálkozva, mit azonban a jó esztergomiak sehogysém vettek tréfának s parolával kellett megígérnem azonnal, hogy jövőre 100-at hozok.

Másnap reggel 8 órakor a város összes nevezetességeit vettük szemügyre s hogy a rendszerint elzárt látni-valókat sorra megnézhattük, ismét csak említettem kartársaink szivességének köszönhető, kik ottlétünk ideje alatt egy perczig sem távoztak mellőlünk s kik a maguk hatáskörében megtették mindazt, a mi a kirándulás sikere érdekében üdvös és czélszerű volt.

Áldja meg őket a jó Isten szivességükért.

Délután külön hajó szállított ki bennünket a regényes fekvésű Kovácsi patakra, hol dr. Áldori Mór, dr. Szenttamási és Bruckner urak juliálist rendeztek számunkra. Ott volt az egész képviselőtestület Stern Márk elnök ural s a legtöbbben egész családjaikkal. Késő éjig folyt a jókedv mihez nem csekély módon járult a Kuttner Miksa árvaházi tanító ur vezetése alatt álló intézeti dalárda, mely szabados énekével kellemesen villanyozta fel a közönséget.

A visszatérő hajón rendezett nagyszerű tűzijátékot Ganz Mór biz. tag rendezte. Az ezt követő nap reggelén Eckstein D. fürdőtulajdonos ur meghívására uszodájába mentünk s az üdítő furdó után a hitk. tagjai által rendezett villásreggelihez ültünk, melynek főmozzanatát főt. dr. Weisz rabbi ur eszmékben gazdag felköszöntője képezte. Örömtől dagadó kebellet konstatálva hiveinek a szeretetben nyilvánuló összetartását, figyelmeztette a növendékeket arra, hogy két kincsessel bírnak, mely árva voltukat feledtetni képes, s ezek egyike ősapánk, a vallás, a másika pedig a zsidó jótékonyság. E sorok írója saját, valamint növendékei

nevében mondott köszönetet a jelenvoltaknak, biztosítván őket arról, hogy a növendékek fogékony keblében az itt töltött napok emléke örök nyomokat fog hagyni s hogy fáradtsággal páros vendégszeretetükért e tudat szolgáljon köszönetül, végül azt kívánva, hogy a hitközség egyetértése soha meg ne szűnjék.

Bruckner biz. tag ur, ki a növendékek szórakoztatása körül oly nagy buzgalmat fejtett ki, poharát is azok egészségére emelte. Kuttner tanító ur rámutatva azon páratlan viszonyra, mely a község s annak tanítói közt fennáll, e viszony marandóságára emelt poharat.

Számos más szellemes felköszöntő után lakásainkra tértünk s szíves vendéglátóinktól bucsut véve d. u. 4 órakor ismét az iskolaudvaron gyűltünk össze, honnét vig danával indultunk a hajóállomásra. Hajóra szállás előtt még egyszer frissítőkkal szolgáltak fel növendékeinknek, kik a vendégszeretet megannyi látható jelei után már most nem oly csendesen léptek a hajóhidra, mint megérkezésükkor, hanem hangos torokkal kiáltva:

„Éljének az esztergomiak“!

Ismétlem, nem azért irtam meg e sorokat, mintha a vendéglátó hitközség nemes indulatát ily módon akarnám méltányolni.

Az oly hitközség, melyben a zsidó közügy iránt ily meleg érdeklődés mutatkozik, hol a zsidó erkölcsök oly istápolásban részesülnek: ott az én köszönetemnek vajmi kevés sulya lehet. Köszönetet és megelégedést talál ott kiki azon tádatban, melyet felekezete ügyeinek előbbrevitele támaszt benne. S hogy e boldogító tudat mindnyájuk kebelében hosszantartó legyen, hön kívánom!“

Csajági Béla,

a pesti izr. hitk. fűrvaház igazgatója.

Mi azon édes reményt tápláljuk, hogy sok ilyen esztergomi hitközségünk van — hisszük, hogy a t. Előljáróságok nem fogják az uti költségért folyamodó tanítóikat visszautasítani.

Az orsz. izr. tanítóegyesület Elnöksége,

TÁRCZA.

A zarándok kalandja.

— Elbeszélés. —

Irta: Schragge Lajos.

Abban a nagy, jól megerősített és terjedelmes épületben, melyben Benjamin ben Jonah di Pudela, hires zsidó zarándoka a tizenketedik századnak, a kis szobában, elzárt ajtók megett a nyugágy dagadó párnáin elszunyadt, volt még kihallgató terem, hálószoza, csillagvizsgáló és mély börtön, melyek mindegyikébe vessünk egy-egy pillantást.

Ugyanazon estén, melyen á vándort akarata ellenére elhurezoltak, Zin Aldin almozáli sultán késő éjig pompás kihallgató termében ült; körülvették udvara tisztviselői, állama nagyjai, serege vezérei; aragyhímzésű tátor alatt ült tronusan, mintha feszülten várna valami hirt.

Végre nubiai rabszolga lépett be, melle felett keresztelve karjait hajolt földig.

— Allah legyen a világ urával, Zin aldinnal! Megérkezett szolgád Mustapha és arczod napját óhajtja látni.

— Siessen ide, szolt mohón a szultán. Alig parancsolta, már is előtte állott a lovas csapat vezére és alázattal

varta a sultán megszólítását.

— No, Mustapha, rátaláltál?

— Rabod rátalált és elfogta.

— A serailba vitted?

— Ott van, hová vinni parancsoltad. A szoba kulcsát mellemen hordozom.

— Köszönöm, Mustapha! szolgálatot tettél uradnak.

Várj holnapig és úgy őrizd a foglyot, hogy el ne szökjék. Várd reggelre parancsaimat.

A sultán intett, lelépett a trónról és a teremből távozott. A jelen voltak körették példáját.

Az éjsötétben, sietett végig Mustapha a kavicsuton, mely a kerten vezetett keresztül. Nagy, fekete kapu előtt állott meg két nubiai űr fénylő kardját szegezve rá. Halak fordult hozzájuk az aga:

— Hívjátok Kara Salumot!

Az egyik űr háromszor ütött kardjával a kapura erősített fémlemezre, és nagy, erős diszes öltözetű harem-űr jelent meg. Mustapha felé fordult:

— Jelentsd be Almozal rozsájának, a páratlan Aidának, uralkodónk leányának, hogy Mustapha volt oly szerencsés, hogy ama férfit elfoghatta és a serailbe vitte.

Kara Salum eltűnt. Különböző folyosókon és termekben sietett végig, mig aranyozott, csinos ajtóhoz ért, mielőtt Cserkes rableány állt, ki közeledtère rögtön felnyitott az ajtót.

Csodálatosan kedves szobába lépett, melyben pompás perzsa szőnyegek terültek el, az ablakokat selyem függönyök körözték, a nap sugarait szivárvány színekben bocsátva át, a tetőzetről lámpák és balzsamos illatu füstöt terjesztő edények függtek alá művészies kalitkákban ritka madarak ugrándoztak és néhány gyönyörű vásában pompás virágok díszlettek.

A szobában leány ült. Öltözete lehető leggazdagabb volt, gyémánt gyűrűk és karpereczek, csillagó fülbevalók, gyöngyfűzerek szinte ellepték, de tulragyogta őket szeme sötéte és arcza fehérsége és hosszú haja fényével nem versenyezhetett a selyem, mely nyulánk alkatát fedte.

Kara Sslum megállt az ajtóban és mélyen meghajolt. A leány alig vette észre. Bánat ült kedves vonásaiban, bevésődött ajkai körül, szemci körül, melyek már ismerték a fájó könyeket. Felpillantott és meglátta az űrt.

— Mi baj, Salum, kiáltá.

— Mustapha van hareméd kapuja előtt és ő izenteti, hogy ama férfit megfogta és a serailba vitette.

Hála a nagy Allahnak; oh bár tovább is segítene. Kellemes hirt hoztál, ime, fogadd e gyűrűt köszönetül és vidd ezt Mustaphának kegyem jeléül.

Két értékes gyűrűt vont le ujjairól; rableány sietett elő ezüst tányérral fogta fel az ékszereket, elvitte az űrhöz, ki alázattal meghajolván távozott.

Boldogan fogadta Mustapha a nagyszerű ajándékot és tova sietett. Még be nem fejezte dolgát. Messze vitte, utja. A harem falát megkerülte, elérte a Tigris partjához, negyedóráig ment végig a parton, melyet a habzó víz csapkodott. Dombhoz ért, melyen folyondáros falu, magas

torony meredt ég felé. A toronyaljához érkezve Mustapha zsinort rántott meg; harsng ezüsthagja szólalt meg mely áthatott a vastag falakon is. Néhány percze rá embermagasságban tolóabbak emelkedett és köralaku nyílás lett láthatóvá.

Az aga halkán szól be.

Mustapha aga tudósítja a ég barátját, Beren al Pherezet, a bölcsök bölcsét, hogy ama embert megfogta és a serailba vitte Allah őrizzen!

Rögtön felhangzott a mennydörgő válasz.

— Eredj; Köszönetemet otthon megled.

Az aga, bár e hangra készült, mégis ijedten ugrott vissza, hátra nem tekintve rohant hazafelé, hol rabszolgája bepecsételt csomagot hozott eléje, melyben határtalan örmére megtalálta, mit oly régen ohajtott: lándzsa, nyíl és kard elleni talismant.

A torony egyik magas szobájában ült a sultán csillagvizsgálója. Onnan szól le Mustaphának is. A szoba nem volt keleties és a benlakóknak ugyancsak különösnek tetszhetett. Asztalok és székek olyanok voltak, minőket nyugaton használnak; az asztalokon kéziratok, földtekék, térképek feküdtek, köröskörül különös eszközök voltak, kitömött kigyók és krokodilok, szeszes üvegek torszülötteket rejtettek. A szoba boltozatos volt és a tetőzet a csillagos eget ábrázolta.

A nyolcz fal mindegyikében padlozattól tetőzetig érő ablak volt, melyből kis folyosóra léphettek; egyikükből lépcső vezetett a kupola tetejére, honnan szabad áttekintés nyílt az ég teljes félköre felett és a táj felett, melyet a sivatag határolt.

Midőn a tudós meghallotta Mustapha szavát, örömetlen ugrott fel üléséről, elhagyta a különös képekkel befestett pergamens tekercest és szócsövön át kiáltotta le feleletét.

Magas alkatu volt a csillagvizsgáló, de nagyon sovány; arcza barázdalt volt, hegyes homloka ránczos, szemeiben titokzatos tűz égett; nem díszítette szakál és kopasz fejét válla közé huzta. És mégis, ha jól megtekintették, jóság látszott szemében, jóság, mely a ravaszsággal párosult, hogy fentartsák a tudóst.

Miután az aga távozott fekete köntöst vett elő, tetőtől talpig beburkolozott, úgy, hogy csak szeme és szája maradt szabadon, Lámpát fogva titkos ajton át lépcsőn ment alá. Ismételen állt meg lélekzeni; nagyon mélyre kellett mennie.

Végre alacsony folyosóra ért melyen csak meghajolva mehetett. Egy ideig a folyó zugása hallatszott a folyosó mentén. A csillagvizsgáló az utról letért és nemsokára vasajtó előtt volt. Háromszor kopogott.

— Ki az, szólalt meg egy szelid hang.

A tudós ismét kopogott háromszor,

— Te vagy?

Ujra háromszor kopogott.

— Ah, te vagy Pherez! szól a fogoly.

— Én vagyok, fejedelem!

— Mit hozasz.

— Örvendetes hirt! A zarándokot elfogták és a sultán serailbában őrzik.

— Valóban hiszed-e, Pherez, hogy most megmenekülhetek?

— Oly bizonyosan, mint, hogy ősd Zion királyi dalnoka volt és mint egykor helyreállítja Zion trónját.

— Jól, jól van Peres, bízom benned, mert tanítom és atyai vezetőm voltál, míg ez a gaz sultán kényszerített rá, hogy csillagvizsgálóvá légy, és azután is sok jót tettél velem és megmentettél ellenségeimtől. Türelmesen vártam a kimondhatatlan fájdalom daczára, mert mondtat, hogy út a szabadulás órája. Nos, azt mondd, hogy most ütött; Oh! váltsd be szavad, váltsd be ígéretedet!

— Megtartom szavamat, ha el is veszek miatta, szólt a tudós.

— Még csak egyet, barátom! Oh, mond meg, ha a tudod, mit csinál Aida?

A csillagvizsgáló bosszankodva rázta felét. Majd erő véve magán felelt:

— O is vár.... de mennem kell, Isten veled. Gyorsan elsietett.

— Elj boldogul! Isten veled hangzott ntána a fogoly fejedeleme szava.

Pherez elhagyta a mellékutakat és ismét a főfolyosóra ért. Rövid idő multán lépcsőhöz ért, melyen felsietve hasadékhoz érkezett, melyen áthaladva falat talált maga előtt, mely utját zárta.

Rejtett kilineset keresett, rátalált és megnyomta Nagy kő fordult meg titkos rugóin és Pherez a szobába tekintett, melyben Benjamin ben Jonah di Tudela szunyadozott. Megérintette kezét, homlokát és a zarándok felütötte szemét.

(Folyt. követk)

HIREK

— **Az antiszemita táborából.** Az antiszemita párt tagjai feltűnően csendesen viselik magukat. Szárnyaik meg lettek nyesve és úgy látszik, mintha végre megértették volna a nagy közönséget, mely már undorodni kezdett tőlük. A belső viszály, a közönség kiábrándulása egyrészt, másrészt pedig a magyar zsidóság magatartása mind olyan tényezők, melyek a mozgalom elposványodására vezettek. Az antiszemita párt tagjai egymás ellen áskálódni kezdtek, egyik a másikára irigykedett mert mindegyik hasznot akart húzni a mozgalomból. A legjobb üzletet Istóczy csinálta, mert röpiratai még mindig elkelnek és a mi el nem kél, azt a subvenció pótolja, mely meglehetősen dusan folyik némely főúr és főpap pénzes szekrényéből. De miután Istóczy nagyon is rászorult erre a kis pénzmagra, a többi elvtársak éhen maradnak és haragosan irigy szemmel tekintenek Istóczy telt hasára. Simonyi Iván, aki szintén jó üzletet vélt csinálni antiszemitizmusával, nem kevésbé csalódott. De legnagyobb a Függetlenség csalódása, melynek forrásai most már teljesen ki vannak merülve. Így jár mindenki, a ki az ámitást kenyérkeresetté avat és a

hazugságra építi társadalmi és politikai ekszisztenciáját. Az antiszemita párt napjai meg vannak számlálva, szétfoszlik diestelenül és számos tisztességes honpolgár megrontott ekszisztenciájának átka fogja kísérni a sirba.

— **Verhovairól** Czegléden se vélekednek most már másképp mint Budapesten és mindenütt, a hol ismerik. Hogy sikereinek kerületében, mennyire ismerik őt, mutatja ez a kis cikk, melyet a következőkben közlünk és a mely a czeglédi helyi lap hasábjában látott napvilágot. A cikk ekkép hangzik: „Verhovainak. Csak tegnap, 4 nap mulva olvastam legújabb fürmedvényét. Az ismeretes Verhajvaj-féle peczér- dússtylus nagy multságomra volt. Látom, hogy a csángóbankárság az ön becsületbeli privilégiuma marad et nunc et semper. Ime ifj. Matkovich is cserben hagyja önt, pedig ez a derék ur filosemita létére elég derekas munkatársa volt önnek. Most aztán azt írja ifj. Matkovich nekem, hogy ő csak objective tudósította önt a mi megyei közgyűlésünkről, a peczérdús szósz kizárólag az ön famózus kotyvasztéka. Uram, egy szóra! Régen volt az, hogy Bartók megbotozta, Eötvös pedig összepofozta. Hát ezekre az urakra ne öltögesse most már 8 perzentekbe esömörlött nyelvét. Azok annyit hederitenek önre mint a sarkesillagok a délvidéki juhászkutya vonítására. Tempi passati. Önnek jó meghuzni magát ott, ahol van; akit saját pártja s az irói világ kidobott kebeléből, annak már senkivel sincs számolni valója. A fürmedvény ama vádjaira, hogy szolgálók én minden pártnak s revolver a hirlapom fegyvere: bizony ráhivalkozhatnám, arra hogy mióta tollat fog a kezem, csak a 48-as pártot szolgáltam s hogy ezért a szolgálataimért nem egyszer szenvedtem sajtófogást is. Mondhatnám, hogy van annyi vagyonom, hogy 8 perzentos csángózásokkal nem kell vala vesződnöm s legkevésbé pedig oda sülyednem, mint tisztelt enfenséges peczérseged, hogy lapja a „Függetlenség“ csak pár nap előtt megrevolverezi a „Gazdák és iparosok ált. szövetkeztét“ amiért a „Függetlenség“ derék redakciójának wexlijeire nem kölcsönöztek pénzt De lát nem vesződöm önnel. Ön valóban multságos férfi, i. t. Verhajvaj ur. Az ön tragikus pályafutása végét meglehetősen kampóju felkiáltójel fogja jelezni.“

— **I. Napoleon-zsidó.** Az antiszemita tudvalevőleg a társadalmi vagy a politikai téren kimagaslóbb alakokat zsidóknak tüntetnek fel, hogy annál szembetűnőbbben demonstrálják a „zsidó világuralom“ létezését és hogy a zsidók a keresztényeket a legelőkelőbb állásokból kiszorítják. Hány jámbor keresztény férfuból lett már ilyen nton zsidó, sőt most már odúig mennek, hogy I. Napoleont is a mi — azaz a zsidóság nyakára akarják varrni. Drumont, a hirhedt párisi antiszemita agitator legújabbban ugyanis megint egy brosürt adott ki, melyben azzal a szenzaciós állítással lepi meg olvasóit, hogy I. Napoleon is zsidó volt. De ez nem az egyedüli hazugsága a brosürnek, van ott még ennél is badarabb valótlanság, a melynek célja a tömeg ámitásából töket verni.

— **Nagybányáról írják nekünk:** Egy szép és magasztos ünnepélynek, egy templomi beszentelés ünnepélynek néz elébe a helybeli izr. hitközség. Ezen egy negyedszázad

előtt tiz tagból álló hitközség akkor egy kis házat szerzett meg és azt imah znanak rendezte be, a melyet most a hitközség egy a kor igényeinek minden tekintetben megfelelően épült szép és kényelmes templommal felváltja. Egy szegény fiatal házaspár, a kinek évek multával családja megszorodik és daczára ennek még mindig kénytelen egy kis házikót lakhelyül használni, nem örvendhet annyira, ha egy megfelelő lakásba költözhetik, mind a hogy örvend ezen község, kinek a legközelebbi hetekben sikerülend egy alacsony, szűk és omladozó félben levő imaházból bevonulni oly gyönyörű templomba a mely a városának is fog díszére szolgálni. — Hogy ezen szép templom felépítése a hitközségnek — a melynek tagjai száma most sem nagyobb, mint azon izraeliták száma, kik Józseffel együtt jöttek Egyiptomba — nem csekély áldozatokba és erőmegfeszítésbe került, azt mondanom sem kell, de tudvalevő, hogy az áldozatkészség vallási és gyermeknevelési célokra a zsidók jó tulajdonságai közé tartozik. Bár eme az istennek szentelt imaház létrejöveteléhez mindegyik hitközségi tag nem csak finanziaális erejéhez mérten, hanem ezen határon túl is hozzájárult és az egyesek áldozatkészsége lehetővé tette a templom építési tervet megvalósítani, mindamelllett e szép eredmény elérésénél az oroszlanrészt a hitközség derék elnökát: L ö w y J. urat illeti, ki fáradhatlan tevékenysége által az építkezés lehetőségét keresztül vitte, ugyszintén Hirsch József ur is a legnagyobb odaadással és buzgósággal az építkezés körül működött. Az önnepélyesség lefolyásáról annak idején lesz szerencsém referálni.

Spitz J. Gyula.

— **Ösztöndíjak.** A budapesti izr. kézmű-és földmívelési egyesület által a budapesti állami középipartanodát látogató izraelita növendékek számára alapított ösztöndíjak elnyerése végett az iskolai és szegénységi bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok f. é. september hó 1-ig a nevezett egyesületnél (VII. Holló u. 4 sz.) benyújtandók. Folyamodók tartoznak igazolni, hogy vagy az említett tanodába már felvétettek, vagy pedig a felvételre szükséges kellékeknek megfelelnek.

* „Az Anker.“ A legutolsó évi zárlat szerint a halálesetre nyereimennel biztosítottak az évi díj 24%-kát kapják osztalékképen. Az 1885-ik évben lejárt gyermek-biztosításokról (E. táblázat) 37.2% nyereimennyosztalék esik s így minden biztosított 1000 frt. helyett nyereimennel együtt 1372 frt. fizettetett. Folyó év július hóban 765 bevallás 1.552.342 frt. összeggel lett benyújtva. Kiállított 807 szerződés 1.596.693 frt. tükérről. 1886 január 1-től benyújtott 5000 bevallás 2.507.430 frt. összeggel, s kiállított 4775 szerződés 11.793.897 frt. tükérről. A biztosítási állomány 1885 végével 73928 szerződésben 146.605.064 frt. volt Fennállása óta a társaság lejárt biztosítások után 40 millio fitott fizetett. Díjtáblázatok s felvilágosítások a magyarországi vezérügynökségnél Budapest, V., Gizell tér 6. szám alatt nyerhetők. 1886. november 1-től Deák-tér 6. sz. a társulat saját házában.

Szerkesztői üzenetek.

L. D. urnak D. földvár. A legközelebbi számban. A helyesen választott. Csak folytassa. Egyébiránt jó lesz jelent és jövőt is egy kicsit szemügyre venni.

S. M. urnak Szeged. A lap késése a szerkesztőséget nem terhelheti. A hiba kizárólag az expeditióban rejlik. Szigorú intézkedés történt a lap pontosabb expedálása iránt, úgy hogy jövőre a hiba ismétlődésétől nem kell tartani.

Mercur. Kereskedelmi cikkek nem a mi lapunkba valók. Társadalmi és felekezeti keretben mozogjanak.

L. B. urnak Sz.-Fehérvár. Ismertük. Lapunknak munka társa nem volt. Hogy most ujságirással foglalkozik-o, nem tudjuk.

Előfizetési felhívás!

Azon tisztelt előfizetők, kiknek előfizetésük f. é. augusztus hó elsején lejárt, tisztelettel kérjük megrendeléseiket minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldetésében fennakadás ne történjék.

Egyuttal kérjük a hitközségek t. előljáróit és hivatalnokait hirdeteéseiket lapunk kiadó hivatalának közlés végett beküldeni, mert lapunk az ország zsidó hitközségei legnagyobb részének megküldetvén, a hirdetés sikere ez által is biztosítva van.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 8 frt.

Fél évre . . . . . 4 frt.

Negyed évre . . . . . 2 frt.

Az „Egyenlőség“
kiadóhivatala.

Ujdonság!

„Szalády-kávé“
a „Hungária-kávé“ feltalálójától.

Egy legujabb és legjobb kávé **javitó-pótszer** az ázsiai kávéhoz vegyítékül. Felülmul minden eddig ismert pótkávékat u. m.; **árpa, makk, füge** és különféle nevek alatt külszországokból behurezolt czigoriákat. Kapható minden tisztességes fűszerkereskedésben.

Mért vennél idegent ha kapsz jó hazait Ez a jelszó már ma, — jó hazai ez itt; Az idegen ugy is csak pénz szereti. És a magyar őket mégis ugy éteti.

Kerestetik.

2 elemi oszt. fiu mellé egy nőtlen izr. nevelő. Fizetése 200 frt évenként és teljes ellátás. Okleveles tanítók kik a magyar, de főkép a német nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják, valamint a héberben is kellő oktatást képesek adni, sziveskedjenek képzettségük és eddigi alkalmaztatásuknál szóló bizonyítványaikat f. é. Szeptember 15-ig alulirothoz beküldeni.

Reizman Herman,
Kisvárdá (Szabolcsm)

Pályázat.

Alulirott izr. okl. tanítót vagy közép isk. tanárjelöltet keresek nevelőtül. Megkivántatik, hogy az illető a 4. elemmi és 4. gymn. osztályból 1—1 fiut a nyilvános vizsgálatra előkészítsen. Fizetése teljes elátáson kívül havi 40—50 frt, zongorában is kellő jártassággal bíró urak kellőleg felszerelt okmányaikat szept. 5-ig Horn Jakabhoz Nagy-Sáro, (Bars megye) küldjék.

Pályázat.

A helybeli izr. hitközségnél a kántori állomás f. é. szeptember hó 1-én leszen betöltendő, melyre ezennel pályázat nyittatik. Megkivántatik a pályázótól, hogy zene értő legyen, hogy az isteni tiszteletet a kor kívánalmái szerint végezhesse és hogy athóra-felolvasásban kellő jártassággal bírjon. Évi fizetése 600 frt és szokásos mellékjövedelem. Folyamodók ebbeli okmányaikat, koruk és családi állapotuk feltüntetésével, f. év augusztus hó 20-ig bezárólag nyujtsák be az alulirt elnökséghez, hogy annak idejében próbaelőadásra meghivathassanak. Az utazási költség megtérítésére azonban csak a megválasztott tarthat igényt.

Szigetvár, 1886-ik évi augusztus 2-án.

Blau Bernát,
hitk. elnök.

Pályázati hirdetés.

A tállyai izr. hitközség által szervezendő elemi fi- és leányiskolán f. é. szept. havában két tanítói állás betöltendő, melyre csakis oklevéllel bíró tanítók pályázhatnak. A tanítók fizetése: az első évre mint próba évre 500 frt. o. é. a főtanító s 300 frt. o. é. a segédtanító részére.

A véglegesítés az első sikeres próbaév eltelte után fog történni.

Azok, kik héber, magyar s német nyelvben tökéletességgel bírnak s hittanban oktatást adhatnak, kéretnek, hogy bizonyítványaikkal felszerelt kérvényeiket legalább f. év augusztus 20-ig az alulirott elnökséghez beküldeni sziveskedjenek.

Mellékes jövedelemre számíthatnak, kiknek nejei zongora- francia nyelv- s kézi munkában taníthatnak.

Tállya (Tokaj mellett) 1886 július 20.

A tállyai izr. hitközség elöljáróság
elnöke.

Pályázat.

— A hattvani zsidó-hitközség részéről egy tanítónői állomásra ezennel pályázat nyittatik. Pályázaktól megkivántatik, hogy felső népiskolára szóló képesítő oklevéllel bírjon, hogy az elemi iskola leány-osztályát vezesse és a növendékeket kézi munkára is kiváló gonddal oktassa. Tartozik még azonként a tanárokon belül a fiuosztályban is meghatározandó tantárgyakból tanítani. Az állomás szept. 1-én betöltendő. Évi javadalmazás háromszáz forint és egy szobából álló lakás természetben. Csak is sikeres próbaév letelte után fog ez állomás rendszeresíteni és az illető tanítónő véglegesíteni. Kellően felszerelt folyamodványok f. hó 20-ig alulirothoz küldendők be. Hatvan, 1886 aug. 2-án Hattvani zsidó iskolaszék.

Hatvan. 1886. aug. 2-án.

Hattvani zsidó
iskolaszék.